

Република Србија

МИНИСТАРСТВО ПРИВРЕДЕ

MERE U REORGANIZACIJI

Slobodanka Komšić, sudija Privrednog suda u Novom Sadu

Uz podršku Švajcarskog sekretarijata za ekonomske poslove SECO

Cilj stečaja jeste najpovoljnije kolektivno namirenje stečajnih poverilaca ostvarivanjem najveće moguće vrednosti stečajnog dužnika, odnosno njegove imovine.

Zakonom o stečaju, poropisana je mogućnost, da se stečaj nad stečajnim dužnikom, sprovede putem bankrotstva, ili kroz reorganizaciju stečajnog dužnika.

Stečajni postupak nad stečajnim dužnikom sprovodi se bankrotstvom, kada setečajni upravnik u svom Izveštaju o ekonomsko finansijskom položaju stečajnog dužnika, utvrdi da nema uslova za dalje obavljanje delatnosti stečajnog dužnika, a ni vlasnici kapitala, kao ni poverioci, u zakonom predviđenom roku ne pokažu interes da se stečajni postupak sprovede kroz reorganizaciju stečajnog dužnika. Tada se pristupa unovčavanju celokupne imovine stečajnog dužnika ili prodaji stečajnog dužnika kao pravnog lica. Iz tako dobijene stečajne mase, namiruju se poverioci stečajnog dužnika.

Stečajni postupak se sprovodi reorganizacijom ako se time obezbeđuje povoljnije namirenje poverilaca u odnosu na bankrotstvo, a posebno ako postoje ekonomsko opravdani uslovi za nastavak poslovanja stečajnog dužnika.

Reorganizacija se sprovodi prema planu reorganizacije koji se sačinjava u pisanoj formi, koji se može podneti u toku sprovođenja stečajnog postupka ili uz podnošenja predloga za sprovođenje postupka stečaja od strane samog dužnika, i tada se govori o unapred pripremljenim planu reorganizacije.

Unapred pripremljeni plan reorganizacije (UPPR)

Unapred pripremljeni plan reorganizacije je kao institut uveden Zakonom o stečaju, i UPPR može podneti jedino i isključivo stečajni dužnik. Dužnik je obavezan da unapred pripremljeni plan reorganizacije podnese sudu zajedno sa predlogom za pokretanje stečajnog postupka, kada kod dužnika postoji jedan od stečajnih razloga iz člana 11. Zakona o stečaju, a dužnik ima obavezu da uz predlog i UPPR dostavi i dokaz za postojanje stečajnog razloga.

Zakonom o stečaju, nije propisan ni jedan rok u kome dužnik može podnetu predlog za sprovođenje stečaja u skladu sa Unapred pripremljenim planom reorganizacije, a podnošenje ovakvog predloga, zavisi od procene samih dužnika.

Najčešći razlozi, zbog koji dužnici podnose predloge za sprovođenje stečaja u skladu sa unapred pripremljenim planom reorganizacije, su: redefinisane obaveze sa poveriocima, nastavak obavljanja delatnosti i sprečavanje stečaja nad dužnikom.

Unapred pripremljeni plan reorganizacije je institut koji omogućava dužnicima da kroz unapred pripremljeni plan reorganizacije u dogovoru sa poveriocima, redefinišu svoje obaveze, osiguraju nastavak obavljanja delatnosti i „izbegnu“ otvaranje stečaja.

Plan reorganizacije

Plan reorganizacije se podnosi u toku stečajnog postupka, znači kada je nad stečajnim dužnikom već otvoren stečaj, a na prvom poverilačkom ročištu, poverioci nisu izglasali bankrotstvo nad stečajnim dužnikom.

Plan reorganizacije mogu podneti stečajni dužnik, stečajni upravnik, razlučnikoji poverioci koji imaju najmanje 30% obezbeđenih potraživanja u odnosu na ukupna potraživanja prema stečajnom dužniku, i stečajni poverioci koji imaju najmanje 30% neobezbeđenih potraživanja u odnosu na ukupna potraživanja prema stečajnom dužniku, kao i lica koja su vlasnici najmanje 30% kapitala stečajnog dužnika.

Sprovođenje kako Unapred pripremljenog plana reorganizacije, tako i plana reorganizacije u toku stečajnog postupka zavisi od predviđenih mera za realizaciju plana reorganizacije.

Mere za realizaciju plana reorganizacije

Odredbom člana 157. Zakona o stečaju, propisane su mere za realizaciju plana reorganizacije i to:

- 1) predviđanje otplate u ratama, izmena rokova dospelosti, kamatnih stopa ili drugih uslova zajma, kredita ili drugog potraživanja ili instrumenta obezbeđenja;
- 2) namirenje potraživanja;
- 3) unovčenje imovine sa teretom ili bez njega ili prenos takve imovine na ime namirenja potraživanja;
- 4) zatvaranje pogona ili promena delatnosti;
- 5) raskid ili izmena ugovora;
- 6) otpust duga;
- 7) izvršenje, izmena ili odricanje od založnog prava;
- 8) davanje u zalog opterećene ili neopterećene imovine;
- 9) pretvaranje potraživanja u kapital;

Mere za realizaciju plana reorganizacije

- 10) zaključivanje ugovora o kreditu, odnosno zajmu;
- 11) osporavanje i pobijanje potraživanja koja nisu pravno valjana;
- 12) otpuštanje zaposlenih ili angažovanje drugih lica;
- 13) ustupanje neopterećene imovine na ime namirenja potraživanja;
- 14) izmene i dopune opštih akata stečajnog dužnika i drugih dokumenata o osnivanju ili upravljanju;
- 15) statusne promene;
- 16) promene pravne forme;
- 17) prenos dela ili celokupne imovine na jednog ili više postojećih ili novo osnovanih subjekata;
- 18) poništavanje izdatih ili izdavanje novih hartija od vrednosti od strane stečajnog dužnika ili bilo kog novoformiranog subjekta;
- 19) druge mere od značaja za realizaciju plana reorganizacije;

Mere za realizaciju plana reorganizacije

Pored napred navedenih mera, zakonodavac je svim ovlašćenim predlagачima dao mogućnost, da planom reorganizacije predvide i druge mere za realizaciju plana reorganizacije, a sve u cilju kako bi sami predlagачi plana reorganizacije, predvideli takve mere koje će omogućiti usvajanje plana reorganizacije i time dovesti do obustave stečajnog postupka, kao i sprovođenje plana reorganizacije, kako bi poverioci namirili svoja potraživanja pod povoljnijim uslovima i u kraćem roku nego što bi to bio slučaj u postupku stečaja koji bi se sproveo bankrotstvom stečajnog dužnika.

Sa druge strane, interes dužnika da se stečajni postupak sprovede reorganizacijom je taj, što reorganizacija omogućava finasijsko ozdravljenje i nastavak obavljanja delatnosti, ali sada u povoljnijim uslovima.

U planovima reorganizacije, kao i u unapred pripremljenim planovima reorganizacije, kao mere za realizaciju planova reorganizacije, najčešće se određuju sledeće mere:

Mere za realizaciju plana reorganizacije

1. nastavak poslovanja i obavljanje delatnosti dužnika
2. reprogram obezbeđenih i neobezbeđenih potraživanja poverilaca i namirenje reprogramiranih potraživanja
3. prioritetno namirenje reprogramiranih potraživanja poverilaca realizacijom sredstava obezbeđenje (zaloga i hipoteke) zasnovanih na založenoj imovini dužnika i trećih lica
4. otpust duga
5. pretvaranje potraživanja u kapital
6. izvršenje, izmena ili odricanje od založnog prava
7. zaključenje ugovora o kreditu i drugo dodatno zaduženje
8. kompenzaciono namirenje dospelih obaveza, kao i namirenje obaveza u stvarima ili pravima

Mere za realizaciju plana reorganizacije

9. zabrana sprovođenja vansudskog ili sudskog izvršenja na obezbeđenoj imovini i sredstvima dužnika, radi naplate potraživanja nastalih pre dana usvajanja plana reorganizacije, osim u obimu i na način i u rokovima dospeća predviđenih planom reorganizacije

10. obavezu poverilaca da po pravnosnažnosti rešenja kojim se potvrđuje usvajanje plana reorganizacije, povuku ispostavljene naloge za prinudnu naplatu na sredstvima na svim računima dužnika, zabranom podnošenja takvih naloga za potraživanja nastala pre usvajanja plana reorganizacije

11. povlačenje predloga za izvršenje radi naplate potraživanja nastalih pre dana usvajanja plana reorganizacije

Reprogram obezbeđenih i neobezbeđenih potraživanja poverilaca i namirenje reprogramiranih potraživanja

Mera reprograma obezbeđenih i neobezbeđenih potraživanja poverilaca i namirenje reprogramiranih potraživanja, je najčešća mera kako u Unapred pripremljenim planovima reorganizacije, tako i u planovima reorganizacije podnetih u toku stečajnog postupka.

Predlagači planova reorganizacije, najčešće predlažu da se potraživanja poverilaca, kako obezbeđena tako i neobezbeđena potraživanja namire u roku od 5 do 9 godina, sa najčešće 1 godnom grejs perioda.

U dosadašnjoj praksi, kao sporno pitanje, odnosno gde poverioci najčešće ulažu primedbe, je visina kamate u toku grejs perioda, kao i visina kamate za ceo period reprograma, a ovo iz razloga jer predlagači planova reorganizacije, najčešće ne predviđaju obračun i isplatu kamata za vreme grejs perioda.

Otpust duga

Mera otpusta duga, je mera koja se često predlaže u planovima reorganizacije

U praksi se otpust duga kreće od 50% pa sve do 99% od iznosa potraživanja poverilaca.

Kako usvojeni plan reorganizacije predstavlja izvršnu ispravu, i kako se usvojeni plan reorganizacije primenjuje i na poverioce koji nisu glasali za njegovo usvajanje, u slučaju ne postupanja po usvojenom planu reorganizacije, što predstavlja stečajni razlog za pokretanje novog stečajnog postupka, bez obzira na stavove sudske prakse, da se potraživanje može prijaviti samo u skladu sa usvojenim planom reorganizacije, poverioci u novom stečajnom postupku, prijavljuju svoja potraživanja u punom iznosu, bez otpusta.

Poverioci ovakvo svoje postupanje, obrazlažu da je izvršna isprava, plan reorganizacije, danom otvaranja stečajnog postupka prestao da važi, te da bi mera otpusta duga ostala na snazi, da se plan reorganizacije sprovodi, a kao po usvojenom planu dužnik nije postupao, tako ni poverioci nemaju obavezu da postupaju po izvršnoj ispravi koja je prestala da važi.

U toku stečajnog postupka otvorenog zbog nepostupanja po usvojenom planu reorganizacije, prilikom razmatranja prijava potraživanja, stečajni upravnici osporavaju potraživanja, koja su prijavljena preko iznosa otpusta, pa se poverioci koji prijave potraživanja u višem iznosu nego što je to utvrđeno planom reorganizacije, zaključkom o konačnoj listi priznatih i osporenih potraživanja, upućuju na parnicu radi utvrđivanja osnovanosti osporenog potraživanja.

Pretvaranja potraživanja u kapital

Mera pretvaranja potraživanja u kapital, akcije akcionarskih društva, odnosno u trajni ulog društva sa ograničenom odgovornošću, dugovi se poništavaju, i sada poverioci postaju akcionari odnosno članovi društva. To praktično znači kupovinu dužnika, stim što se plaćanje njegove cene ne vrši novcem, već dugovima dužnika.

Ono što po meni predstavlja problem u primeni ove mere, je na koji način će se regulisati potraživanja Poreske uprave, koja je poverilac za poreze i doprinose za zaposlene, kada je stečajni dužnik u privatnom vlasništvu, kada se potraživanje pretvara u kapital stečajnog dužnika, ako znamo da se pretvaranjem potraživanja u kapital, obaveza dužnika gasi, na koji način će se za zaposlene izmiriti obaveze na ime poreza i doprinosa?

Kada se ova mera predvidi od strane stečajnog dužnika, čiji je bar u jednom delu vlasnik kapitala Republika Srbija, ona ne predstavlja problem, jer se odlukama nadležnih organa reguliše izmirenje poreza i doprinosa za zaposlene.

Mera unovčavanja imovine sa teretom ili bez njega ili prenos takve imovine na ime namirenja potraživanja

Mera unovčavanja imovine sa teretom ili bez njega ili prenos takve imovine na ime namirenja potraživanja, je mera koja je česta u planovima reorganizacije. U slučajevima kada je mera unovčavanja imovine sa teretom ili bez njega predviđena u planovima reorganizacije, onda je neophodno da se u planu reorganizacije detaljno navede način i postupak prodaje. Ova mera se predlaže jer se očekuje da će se prodajom kroz reorganizaciju postići bolja cena, iz razloga što ne postoji ograničenje početne cene, kao što je to slučaj u stečajnom postupku koji se sprovodi kroz bankrotsvo.

Mera ustupanja neopterećene imovine na ime namirenja potraživanja

Mera ustupanja neopterećene imovine na ime namirenja potraživanja je mera koja se u dosadašnjoj praksi primenjivala selektivno i obično nije nailazila na odobrenje poverilaca.

Najčešće primedbe poverilaca, su se bile takve da je ova mera suprotna odredbama Zakona o stečaju, jer se ovakvom merom koja se predviđa samo za pojedine poverioce, najčešće banke, pogoduje pojedinim poveriocima, a da se drugi poverioci dovode u nepovoljniji položaj.

Kako je u dosadašnjoj praksi bilo dosta primedbi na ovu meru za realizaciju planova reorganizacije, to je verovatno i bio razlog što je Nacrtom Zakona za izmenu i dopunu Zakona o stečaju, predviđeno ukidanje ove mere.

Izvršenje, izmena ili odricanje od založnog prava

Izvršenje, izmena ili odricanje od založnog prava, je mera koja se takođe često predviđa u planovima reorganizacije. I na ovu meru poverioci koji su svoja potraživanja obezbedili upisanim založnim pravom imaju veliki broj primedbi. Primedbe se najčešće odnose na to, što je planovima reorganizacije bilo predviđeno da upisano založno pravo prestajalo da postoji, bez obzira da li su poverioci glasali za usvajanje plana reorganizacije ili ne.

Imajući u vidu dosadšnju praksu, može se zaključiti da zakonodavac u Nacrtu Zakona za izmenu i dopunu Zakona o stečaju, predvideo da se ova mera može sprovesti samo uz saglasnost imaoaca založnog prava.

Mere koje nisu pobrojane u odredbi člana 157. Zakona o stečaju, a koje se često predlažu od strane predlagača su:

1. Zabrana sprovođenja vansudskog i sudskog izvršenja na obezbeđenoj i neobezbeđenoj imovini i sredstvima dužnika, radi naplate potraživanja nastalih pre dana usvajanja plana reorganizacije, osim u obimu, na način i u rokovima dospeća predviđenih planom reorganizacije;
2. Obavezu poverilaca da po pravnosnažnosti rešenja kojim se potvrđuje usvajanje plana reorganizacije, povuku ispostavljene naloge za prinudnu naplatu na sredstvima na svim računima dužnika sa zabranom podnošenja takvih naloga za potraživanja nastala pre usvajanja plana reorganizacije;
3. Povlačenje predloga za izvršenje radi naplate potraživanja nastalih pre dana usvajanja plana reorganizacije;

Po mom mišljenju napred navedene mere i jesu u cilju realizacije planova reorganizacije i jednakog tretmana svih poverilaca stečajnog dužnika.

Kako je usvojeni plan reorganizacije izvršna isprava, u slučaju da nepostupanja dužnika po usvojenom planu, svaki poverilac može da pokrene izvršni postupak radi naplate svog potraživanja, ali sada samo u skladu sa pravnosnažnim planom reorganizacije.

Zakonodavac je uvođenjem instituta Unapred pripremljeni plan reorganizacije, omogućio privrednim društvima, da sa predlogom za pokretanje stečajnog postupka, podnesu i plan reorganizacije sa merama za realizaciju plana, koje će omogućiti „ozdravljenje“ samog dužnika, nastavak obavljanja delatnosti i redefinisane poslovne odnose sa poveriocima, međutim u dosadašnjoj praksi ovaj institut nije dao očekivane rezultate.

Unapred pripremljeni planovi reorganizacije, se najčešće podnose radi određivanja mere zabrane sprovođenja izvršenja na imovini dužnika, kako bi se poverioci dužnika onemogućili da kroz izvršni postupak naplate svoja potraživanja, a po proteku roka od šest meseci, predlozi za sprovođenje stečaja u skladu sa unapred pripremljenim planovima reorganizacije se povlače, i u kratkom vremenskom roku podnose novi predlozi za sprovođenje stečaja u skladu sa unapred pripremljenim planom reorganizacije, u kome se ponovo insistira na donošenju mere zabrane sprovođenja izvršenja.

U dosadašnjoj praksi, planovi reorganizacije podneti u toku stečajnog postupka, i to naročito od strane stečajnog upravnika, su planovi reorganizacije za koje poverioci glasaju bez zadržke.

Stvarni razlozi, zbog čeg poverioci glasaju za planove reorganizacije, gde je predlagač plana stečajni upravnik, po mom mišljenju se nalaze u tome, što se u ovim planovima kao mere za realizaciju plana reorganizacije ne predlažu mere otpusta duga, pretvaranja potraživanja u kapital ili odricanje od založnog prava.

Planovi reorganizacije, podneti u toku stečajnog postupka su planovi koji se u najvećem broju i sprovode, u poređenju sa podnetim unapred pripremljenim planovima reorganizacije.

Među ovlašćenim predlagačima planareorganizacije je i stečajni upravnik.

Pored Zakona o stečaju, kojim je propisan sadržaj plana reorganizacije i unapred pripremljenog plana reorganizacije, i Nacionalnim standardom broj 6. propisano je koje podatke treba da sadrži plan reorganizacije.

Nacionalnim standardom broj 6. propisano je koje podatke treba da sadrži plan reorganizacije, između ostalog propisano je da plan reorganizacije mora biti zasnovan na realnim osnovama, kao i da plan reorganizacije ne sme biti zasnovan na neizvesnom budućem događaju.

Ovo posebno napominjem, jer bez obzira da li je stečajni upravnik predlagač plana reorganizacije, ili samo po nalogu stečajnog sudije proverava tačnost podataka unetih u plan reorganizacije ili unapred pripremljeni plan reorganizacije, ili stečajnom sudiji i odboru poverilaca treba da dostavi mišljenje o izvodljivosti plana reorganizacije, uvek se mora voditi računa da plan reorganizacije mora biti zasnovan na realnim osnovama, kao i da plan reorganizacije ne sme biti zasnovan na neizvesnom budućem događaju.

HVALA NA PAŽNJI